

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Széchenyi István Egyetem
Állam- és Jogtudományi Kar
Győr

Évfolyamdolgozat

A nemi erkölcs elleni bűncselekményekről

(A Btk. 201. § (1) bekezdés II. fordulata és a 203. §.)

Készítette: **Zsigmond Erika**

Konzulens: **Dr. Németh Imre**

2007/2008. II. félév

I. A téma megválasztása, és a dolgozat célja

---

1. A téma megválasztása

A dolgozat a büntetőjog III. évfolyam tananyagához, - hatályos Btk. 201. 202. és 203. §§ - kapcsolódik, annak elsajátítása során hívta fel a figyelmet a könyv írója a Btk. 201. § (1) bekezdés I. és II. fordulata, valamint a 202. § (1) bekezdések ellentmondására.¹ A probléma elgondolkodtató, és érdekes, ezért szerettem volna azt, alaposabban megismerni. Munkámhoz szükséges volt a fogalmak lexikális, és büntetőjogi értelmezésének megismerése, a lehetőségekhez és a rendelkezésre álló időhöz mértten vonatkozó jogszabályok történeti változása, LB és AB határozatok, szakirodalom, valamint tájékoztató jelleggel bűnügyi statisztika, és kriminálstatisztikai elemzések tanulmányozására.

A szakirodalom felkutatása, és feldolgozása során tapasztaltam, hogy viszonylag kevés számú, és relatíve rövid terjedelmű publikáció foglalkozik a házasság, a család, az ifjúság, és a nemi erkölcs témakörével, ezen belül az erőszakos közösülés, a szemérem elleni erőszak, illetve még kevesebb a megrontás, és a vérfertőzés bűncselekményével. Ezen kívül, eltérő magyarázatokat olvastam a közösülés és a fajtalanság meghatározásáról.²

2. A dolgozat célja

A dolgozat elkészítése során a hazai vonatkozó jogszabályok átfogó történeti bemutatása nem volt célom, a büntetőjogi fogalmak, és törvényi tényállások alakulása és változása áttekintésével eredetileg azt szerettem volna megismerni, hogyan, és milyen mértékben védtek és védik törvényeink a gyermekeket a szexuális jellegű bűncselekményektől, különösen a megrontás esetében. Hatályos Btk vonatkozó szakaszaival kapcsolatosan, arra a kérdésemre kerestem választ, hogy jogalkotó miért mellőzi a cselekmény büntetendőségét, ha fiatalkorú személy homoszexuális aktust létesít a 12-14 év közötti gyermekkorúval, ellenben ugyanezen cselekményt heteroszexuális aktus esetén bünteti, illetve miért ítéli jogalkotó súlyosabb cselekménynek, tehát büntetendőnek, ha fiatalkorú a gyermekkorút mással való fajtalanságra bírja rá, mikor nem büntetendő az a cselekménye, ha fajtalankodik vele? Elgondolkodtató a Btk. 203. § (3) bekezdése is, abból a szempontból, - mivel Alkotmánybíróság határozatával a homoszexuális személyeket, diszkrimináló szövegrészt megsemmisítette, - hogy a vérfertőzés törvényi tényállása jelen állapotában nem diszkriminatív-e a heteroszexuális személyekre nézve? A dolgozat előkészítése során, a vonatkozó irodalom, és AB határozatok tanulmányozása során rá kellett jönnöm, hogy kérdésemre a válasz megtalálása bonyolultabb, mint gondoltam, ugyanis, a történeti áttekintéssel párhuzamosan, elsőnek szükséges a közösülés és fajtalanság fogalmak meghatározása, valamint annak megértése, jelenleg pontosan milyen szexuális cselekmények is tartoznak a közösülés és fajtalanság fogalmi körébe, valóban összemosódik-e a két fogalom tartalma, és

---

¹ A Büntető Törvénykönyv Magyarázata II. kötet, Különös rész (1). Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2007. Szerk: Dr. Kis Norbert. 727p.

² Lásd : Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000. 20/1999. AB határozat. www.mkab.hu

vajon ma hova is soroljuk, vagy hova kellene sorolnunk a homoszexuális személyek közötti nemi aktust? E gondolatok kapcsán felvetődik az a kérdés is, hogy hatályos Büntető Törvénykönyvünk nemi erkölcs elleni bűncselekményekről szóló szakaszai megfelelnek-e az alkotmány diszkrimináció ellenes rendelkezésének, a jogállamiságból levezethető jogbiztonság követelményének, illetve állam, a gyermekekre vonatkozó gondoskodási és védelmi kötelezettségének?

II.

---

1. Fogalmak

1.1 Lexikális fogalmak

Aktus: Tett, cselekedet, közösülés. ³

Nemi aktus: Közösülés. A latin *agere* ('cselekszik ') származéka, választékos szó. ⁴

Közösülés:(Elhálás, állatoknál párzás: *coitus*, *cohabitatio*), két különböző nemű egyén nemi szerveinek egyesítése, ami az ivarsejtek egymáshoz terelését, illetve a megtermékenyítést lehetővé teszi. ⁵

Fajtalanság: Az uralkodó nézet szerint a fajtalanság tárgyilag a szemérmet s az erkölcsiséget nemi vonatkozásban, sértő cselekményben áll. Alanyi mozzanatkép a bujaság, a kéjvágy, mint célzat, a cselekménynek a nemi ösztön felizgatására, vagy kielégítésére irányulása szükséges. Lásd még pornografia, sodomia, szemérem elleni bűntettek. ⁶

Természet elleni fajtalanság:(lat. *sodomia*), a nemi ösztönnek természetellenes módon való kielégítése. Ezt a régebbi (római, középkori német, egyházjog) jogok szerint szigorúan büntették. Az újabb jogok szerint csak egyes fajai büntetendők, azok t. i. amelyek a közegészség és közerkölcs súlyos sérelmével járnak. ⁷

Homoszexualitás: Az azonos neműhöz vonzó. Megítélése koronként és helyenként igen eltérő. A görög *homo* ('azonos ') és a latin *sexus* ('nem, szex') elemekből összetett tudományos szó. ⁸

1.2 Néhány büntetőjogban használt fogalomról

A fogalmak büntetőjogi értelme az adott kor politikai társadalmi, erkölcsi felfogásától függően folyamatosan változik, melyben a jogtudomány művelőinek, és a bírói jogfejlesztő gyakorlatnak jelentős szerepe volt, és van, ma is.

---

³ Idegen szavak és kifejezések szótára: Akadémiai kiadó, 2005.

⁴ Értelmező kéziszótár: www.kereso.hu

⁵ Révai lexikon: www.kereso.hu

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Értelmező kéziszótár: www.kereso.hu

Közösülés: A jogtudományban ez ideig töretlen volt az álláspont abban, hogy a közösülés egy férfi, és egy nő között jöhet létre. Hatályos jogunk megkülönböztet büntetőjogi értelemben vett közösülést,⁹ mely nem azonos az élettani értelemben vett közösüléssel, sőt, az orvostudományban és a közfelfogásban ismert biológiai folyamattól fokozatos eltávolodása figyelhető meg.¹⁰ Nem volt mindig így, a Csemegi-kódex hatálybalépésétől jelentek meg a jogirodalomban különféle nézetek, melyek a jelenlegi büntetőjogi fogalom kialakulását segítették elő. Például Werner immissio seminis létrejöttét nem látta szükségesnek, de a kény kielégülését igen, Edvi Illés és Schnierer pedig ellenkezőleg ítélte meg. Kautz szerint szükséges a nemzőszervek egyesítése, Halász szerint pedig legalább a megkezdése. Később vált uralkodóvá az, az álláspont, melyet a Curia is követett, hogy a cselekmény bevégeztségéhez sem immissio penis, sem exmissio seminis nem szükséges. Merényi szerint két különemű személy nemi egyesülése, mely utód nemzésére is alkalmas. Az 1961. évi V. tv. Miniszteri indoklása alapján a cselekmény megvalósulásához elegendő a külső érintkezés, ha a szándék, közösülésre irányul, a viták folytatódnak mégis, és a gyakorlat is ingadozik. Hatályos Btk. Életbelépésével miniszteri indoklás határozza meg a közösülés jelenleg büntetőjogilag mikor tekintendő befejezettnek.¹¹ A közösülés büntetőjogi fogalma két különböző nemű, élő személy nemi szerveinek testi kontraktusát feltételezi, nem tartoznak az orvosi szaknyelv, és a köznyelv által a coitus fogalma alá vont cselekmények, (coitus oralis, analis).¹² „... közösülés fogalmát a törvény tételesen nem határozza meg, az évszázados múlta visszatekintő jogalkalmazási gyakorlat (az élő jog) ezt elég szabatosan meghatározta. Büntetőjogi szempontból töretlen a bírói gyakorlat a tekintetben, hogy a közösülés különemű személyek szexuális aktusa, amelyben a nemi szervek érintkezésének van döntő szerepe.”¹³

Fajtalanság: Az 1878. évi V. tc. szerint a fajtalanság bűncselekménye nő és férfi között követhető el.¹⁴ A fajtalanság fogalmát tekintve a jogtudósok meghatározásai, véleményei a Csemegi kódexről kezdve megközelítőleg azonosnak tekinthetők a Révai lexikonban olvasottakkal, mely szerint minden olyan nemi cselekmény, mely nem közösülésben valósul meg. Az 1961. évi V. tv. Miniszteri indoklása szerint- a tudomány és a bírói gyakorlat által kimunkáltak alapján - a fajtalanság a közösülés kivételével minden olyan súlyosan szeméremértő cselekményt felölel, mely a nemi vágy felkeltésére, illetve kielégítésére szolgál. A közfelfogással ellentétben csak akkor büntetendő, ha a cselekedet elkövetési módja az egyéni, vagy a közérdeket sérti.¹⁵ A törvény csak a különböző nemű személyek közötti fajtalanságot bünteti e címen. Az azonos neműek közötti fajtalanságot külön bűncselekményi tényállásban szabályozza.¹⁶ A fajtalanság törvényi tényállása

⁹ Kommentár az 1978. évi IV. törvényhez. Complex CD Jogtár. KJK Kerszöv, 2007.

¹⁰ Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000. 270. p.

¹¹ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987. 31-34. p. Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000. 272. p. BH 1988/342.

¹² A Büntető Törvénykönyv Magyarázata II. kötet, Különös rész (1). Magyar Hivatalos Közlönykiadó, 2007. Szerk: Dr. Kis Norbert. 707p.

¹³ 20/1999. AB határozat. www.mkab.hu

¹⁴ Complex CD Jogtár közlönvtára, KJK Kerszöv, 2007.

¹⁵ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987. 35-38. p.

¹⁶ Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000.

csak a sértett testének közvetlen fizikai érintésével valósul meg.¹⁷ „Fajtalanság alatt - hacsak a Btk. ki nem emeli a természet elleni fajtalanság elemét - annak mind heteroszexuális, mind homoszexuális változata értendő.”¹⁸

Természet elleni fajtalanság: A történelem során kialakult erkölcsi elvárások szerint a közösülés a nemi ösztön természetes kielégülése, ezért minden más mód, beleértve az azonos neműek közötti fajtalanságot, természetellenes. A természet elleni fajtalanság fogalma alatt a korabeli magyarázatok a sodomiát, az azonos neműek közötti „közösködést”, és a bestialitást értették.¹⁹ Az 1878. évi V. tc. szerint csak férfiak követhették el. Az 1978. évi IV. törvény természet elleni fajtalanságon az azonos nemű személyek közötti mind férfiak, és nők közötti fajtalanságot értette, mely nem korlátozódik csupán a közösülést utánzó cselekményekre.²⁰ Alkotmánybíróság szerint a fajtalanság különös esete, csak azonos neműek követhetik el.²¹

Védekezésre képtelen állapot: A Csemegi-kódex előtti irodalomban a 14 éven aluli személyt - erőszakos nemi közösülésnél a lányt, megszeplősítésnél a fiút is- védekezésre illetve akaratnyilvánításra képtelen állapotban levőnek kellett tekinteni (Pauler, Schnierer és Körösi). A kódexet elemezve Edvi Illés és Schnierer megállapítása szerint a tizenkét éven aluli gyermek minden esetben „akarata nyilvánítására tehetetlen” állapotban levőnek tekintendő.²² Az 1961. évi V. Tv. A 290. szakaszában külön értelmező rendelkezésként helyezte el azt a bírói gyakorlatban bevált szemléletet, mely szerint a tizenkét éven aluli személyt „védelemre képtelennek” kell tekinteni. Jelenleg „védekezésre képtelen állapot”²³ megjelölést használ hatályos jogunk.

2. A nemi erkölcs elleni bűncselekmények rövid történeti áttekintése

2.1 Az Árpád-házi királyoktól a Tripartiumig

A tízparancsolatból kifolyólag szigorúan, általában halálbüntetéssel - nota infidelitatis²⁴ sújtották a nemi erkölcs elleni bűncselekmény elkövetőjét. Szemérem elleni bűncselekmény a paráznság volt, ismerték a nemi erőszakot, nőrablást, házasságtörést, valamint a vérfertőzést, - melyet hűtlenség címen büntettek-, később a tényállások köre bővült, a prostitúció és a kerítés eseteivel. A tárnoki jog szerint is halál járt a nemi erőszak bármely esetének elkövetése miatt, akár szűzlány, apáca, jámbor és erényes asszony, vagy prostituált ellen követték el. A XVIII-XIX.

¹⁷ BH 1993/341.

¹⁸ 20/1999. AB határozat. www.mkab.hu

¹⁹ A bestialitás - állatokkal való fajtalankodás - bűncselekményként, az 1961. évi V. törvényben már nem szerepel.

²⁰ Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000.

²¹ 20/1999. AB határozat. www.mkab.hu

²² Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987.

²³ BH 1985/294. 1983/1.

²⁴ Magyar Jogtörténet. Osiris kiadó. Budapest, 2004. Szerk. Mezey Barna

Században az ítéletek enyhültek, a szexuális bűncselekmények központi tényállása, a paráznaság köré épültek az egyes bűncselekmények.²⁵

Az 1712. évi büntetőjogi javaslat: A homoszexualitást sokáig nem létezőnek, a magyarságtól idegennek tekintették, így a természet elleni fajtalanság bűncselekményként először az 1712. évi büntetőjogi javaslatban, a magyar Praxis Criminalisban jelent meg, kard általi halállal fenyegetve.²⁶

A Constitutio Criminalis Theresiana: Már külön tényállásban büntette a vérfertőzést, pallos általi halállal, valamint a természet elleni fajtalanságot, és annak minősített esetét, ha gyermek sérelmére követték el. A büntetés mai szemmel kegyetlennek tűnik, minősített halálbüntetés járt érte, egyszerű lefejezés csak nyomatékos enyhítő körülmények meglétekor.²⁷

II. József törvényei: A korábbi büntetésekhez képest enyhülést hozott, a halálbüntetést eltörölte, a büntetések általában szigorú börtön, mely súlyosbodhatott testi fenytéssel és bjtéttel, valamint kényszermunka, illetve elkövető nevének nyilvánosságra hozatala, és kártérítés voltak.²⁸

1843. évi büntetőtörvény javaslat: Vérfertőzés címen büntetné mind a vérszerinti, mind a mostohák közötti egyeneságbeli rokonok, testvére, féltestvérek, sógorok, nagyszülők, vők, menyek közötti nemi közösülést. Aki tizennégy éven aluli fiú vagy leány sérelmére bármilyen szexuális jellegű cselekményt követ el - a közösülésen kívül- bujaságért felelne. A természet elleni közösülést külön tényállásban, rabsággal javasolta büntetni.²⁹

Csemegi-kódex: (1878. évi V. tc.) a 236. § azon férfi elkövetőt rendeli büntetni, aki erőszak nélkül követi el a tizennegyedik életévét be nem töltött tisztességes leánnyal a „megfertőztetés” büntetést. *A 241. §* a férfiak közötti fajtalanságot, és a bestialitást, *a 243. §* a vérfertőzést bünteti fegyházzal felmenő, illetve az enyhébb fogházzal a lemenő egyeneságbeli rokon esetén. Az elkövetési magatartás, közösülés, vagy más bárminemű fajtalanság. *A 244. §* a testvérek közötti vérfertőzés esetén a közösülést, és a természet elleni fajtalanságot pónalizálja. A törvény a tényállásokban elkövetői életkor szerint nem különböztet, egy kivétellel, vérfertőzésnél a lemenő ágbeli rokont nem lehet büntetni, ha még nem töltötte be a tizennyolcadik életévét. *A 247. §* a gyermek függő helyzetével visszaélő, felbujtásszerű cselekményeket szankcionálja. Egységesen fegyházbüntetéssel sújtja a szülőt, ha a törvényes vagy természetes gyermekét, illetve más személyt, akinek a gyermek a gyámságára, gondnokságára, illetve nevelésére, tanítására felügyeletére van bízva, mással való nemi közösülésre, vagy természet elleni fajtalanságra csábítja

²⁵stuprum in specie (megszeplősítés), adulterium (nősparáznaság, házasságtörés), concubinatus (ágyasság), fornicatio (kurvázkodás), lenocinium (kerítés), poligamia (többnejűség), incestus (vérfertőzés), stuprum violentum (nemi erőszak), sodomia (állattal való fajtalanság), crimen raptus (nőrablás). Magyar Jogtörténet. Osiris kiadó. Budapest, 2004. Szerk. Mezey Barna.

²⁶ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987.

²⁷ Uo.

²⁸ Uo.

²⁹ Annak ellenére, hogy a kritikák szerint az akkori európai Btk-hez képest remek alkotás, a javaslatból mégsem lett törvény - a főrendek és az alsótábla nézeteltérései -, főleg a halálbüntetés kérdése miatt. Magyar Jogtörténet. Osiris kiadó. Budapest, 2004. Szerk. Mezey Barna.

(kerítés). 248. § alapján szemérem elleni vétségért felel, aki fajtalanságot, tartalmazó iratot, képes ábrázolatot, nyomtatványt kiállít, árul, terjeszt, készít, nyomtat, vagy sokszorosít. ³⁰

1908. évi XXXVI. Tc.: A kerítés büntetével bővíti ki a Btk. 247. szakaszát. A bűncselekmény elkövetője bárki lehet, aki tisztességes, huszadik életévét be nem töltött nőt vesz rá bordélyházban történő nemi közösülésre, vagy fajtalanságra, illetőleg vétségért felel, ha rábírnival törekszik. Minősített esete a sértett nő életkorától és erkölcsétől függetlenül megvalósul, ha a bűncselekményt erőszakkal, csalárdsággal, hozzátartozó, vagy elkövető nevelése, felügyelete alatt álló személy sérelmére, vagy ha sértettet külföldre szállítják, illetve visszaesőként követi el. ³¹

Az 1920. évi XXVI. Tc.: A vagyon, az erkölcsiség és személyiség hatályosabb büntetőjogi védelme érdekében törvény a szemérem elleni bűntettek és vétségek esetén is lehetővé teszi a botbüntetés alkalmazását a férfinem vonatkozásában börtönbüntetés mellett, - és helyett -, ha a bíróság a körülményekre tekintettel úgy találja, hogy a büntetés célja a törvényben meghatározott büntetési tételekkel nem érhető el. ³²

2.2 Az 1961. évi V. törvény

Jogalkotó a XV. Fejezet, 2. cím alatt helyezte el a nemi erkölcs elleni bűncselekményeket, melyek a nemi kapcsolatok társadalmilag elfogadott és helyeselt rendje ellen irányuló, valamint az ifjúság egészséges erkölcsi és nemi fejlődését támadó vagy veszélyeztető bűncselekmények.

A *megrontás* bűncselekménye a 280. §-ban, új tényállásként került beiktatásra. A jogalkotó megítélése szerint a tizennégy éven aluli gyermek szellemi, és nemi érése még nem zárult le, ebben az életkorban átélt bármely szexuális cselekmény károsan hat további fejlődésére. A megrontás nem erőszakos bűncselekmény, a sértett beleegyezését feltételezi, nemétől és életkorától függetlenül elköveti az a vétőképes személy, aki a 14. életévét be nem töltött gyermekkorával közösül, természet elleni fajtalanságot, vagy fajtalanságot követ el. A miniszteri indoklás szerint a megrontás passzív alanya az első fordulat esetében elkövetővel ellenkező nemű, a második fordulat esetén azonos és különemű személy is lehet. ³³

A 281. § felbujtásszerű magatartást pönalizál, sui generis tényállásban, mely szerint - azonosan a 280. § meghatározásától, nem és életkori különböztetés nélkül bűncselekményt követ el, aki kiskorút a felsorolt szexuális cselekményekre rábírnival, vagy rábírnival törekszik. ³⁴ A 280. és a 281.

³⁰ Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

³¹ Uo.

³² Uo.

³³ Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

³⁴ BH 1975/255. BH 1978/513.

§§ minősített esete, ha a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása, vagy gyógykezelése alatt áll. ³⁵

280. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel közösül, természet elleni vagy egyéb fajtalaniságot visz véghez, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett - a büntett elkövetésének időpontjában - az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt állt.

281. § (1) Aki tizennegyedik életévét még be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közösüljön, természet elleni vagy bármilyen egyéb fajtalaniságot vigyen véghez, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdésben írt személyt arra törekszik rábírni, hogy közösüljön, természet elleni vagy bármilyen egyéb fajtalaniságot vigyen véghez, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg (2) bekezdésben meghatározott büntett sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy - a büntett elkövetésének időpontjában - az elkövetőnek nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt állt. ³⁶

Az erőszakos közösülést csak házassági életközösségen kívül, és nő sérelmére, a szemérem elleni erőszakot szintén házassági életközösségen kívül, különböző nemű személy sérelmére lehetett elkövetni. ³⁷

276. § (1) Aki nőt házassági életközösségen kívül erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerít, úgyszintén, aki a nőnek védelemre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közösülésre használja fel, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tizenkét évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a sértett - a büntett elkövetésének időpontjában - az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt állt;

b) ugyanazzal a nővel azonos alkalommal két vagy több férfi egymás cselekményéről tudva közösült.

(3) Ha az elkövető és a sértett az elsőfokú ítélet meghozatala előtt házasságot köt, az (1) bekezdés és a (2) bekezdés a) pontja esetében a büntetést korlátlanul enyhíteni lehet.

277. § (1) Aki mást házassági életközösségen kívül erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalaniságra vagy fajtalaniság eltérésére kényszerít, úgyszintén, aki másnak védelemre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát fajtalaniságra használja fel, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett - a büntett elkövetésének időpontjában - az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása, vagy gyógykezelése alatt állt.

(3) Ha az elkövető és a sértett az elsőfokú ítélet meghozatala előtt házasságot köt, a büntetést korlátlanul enyhíteni lehet. ³⁸

A természet elleni fajtalaniság elkövetője csak sértettel azonos nemű személy lehet. ³⁹
Erőszakkal megvalósulása esetén a 278. § elkövetői életkor szerint nem különböztet. A 279

³⁵ BH 1975/204.

³⁶ Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

³⁷ BH 1979/59. BH 1977/94.

³⁸ Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

³⁹ BH 1979/59.

szakaszban, a jogalkotó a 14-20 életév közötti korosztályt védi a 20. életévét betöltött azonos nemű személlyel létesített konszenzuális nemi kapcsolattól.

278. § (1) Az azonos nemű személyek között véghez vitt fajtalanság elkövetője, ha a cselekményt erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel, avagy a sértett védelemre vagy akaratnyilvánításra képtelen állapotának a felhasználásával követte el, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett - a büntett elkövetésének időpontjában - az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása, vagy gyógykezelése alatt állt.

279. § Három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő

a) az a huszadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét már betöltött, de huszadik életévét még túl nem haladott személlyel természet elleni fajtalanságot követ el,

*b) aki természet elleni fajtalanságot, másokat megbotránkoztató módon követ el.*⁴⁰

A vérfertőzés bűncselekményének jogi tárgya a nemi kapcsolatok kialakult társadalmi rendje, az egészséges nemzedék fejlődéséhez, a rokoni kapcsolatok tisztaságához fűződő érdek.⁴¹ Törvény a 282. §-ban az egyeneságbeli rokonok, és a testvérek között mindenfajta szexuális cselekményt tilt.

282. § (1) Aki egyeneságbeli rokonával közösül, természet elleni vagy egyéb fajtalanságot visz véghez, hat hónaptól öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a lemenőágbeli rokon, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyolcadik életévét még nem haladta túl.

*(3) Aki testvérével közösül, természet elleni vagy egyéb fajtalanságot visz véghez, három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*⁴²

2.3 Az 1978. évi IV. törvény

A törvény előkészítéséről:

A társadalmi változások miatt szükségessé vált új büntető törvénykönyv előkészítése 1973-ban kezdődött meg. A javaslatok az addigi bírói gyakorlat ellenében az erőszakos közösülésnél például arra irányultak, hogy elkövetője csak is férfi lehessen. Az IM törvény előkészítő főosztálya elképzelése szerint a megrontás sértettje csak leánygyermek legyen ezután, mivel a gyakorlatban kevés számmal fordul elő fiúk sérelmére elkövetett bűncselekmény. Indokoltnak látták, hogy a 18. életévét be nem töltött elkövető esetében csak a közösülés legyen büntetendő, felnőtt korúnál viszont mind a természet elleni, és mind az egyéb fajtalanság büntetendő maradjon.⁴³

⁴⁰ Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

⁴¹ Nagy Ferenc: A Magyar Büntetőjog Különös Része. Korona Kiadó, 2000.

⁴² Complex CD Jogtár közlönytára, KJK Kerszöv, 2007.

⁴³ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987. (A nemi erkölcs elleni bűncselekmények szabályozása de lege lata).

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények: A Btk. XIV. Fejezetének II. Címében a nemi erkölcs elleni bűncselekményekről szóló törvényi tényállások szabályozása található meg. A védett jogtárgy alapján három csoportba oszthatók: 1.) a nemi élet szabadságát sértő bűncselekmények (erőszakos közöszülés, szemérem elleni erőszak, természet elleni erőszakos fajtalanosság, és a kerítés egyik minősített esete). 2.) Az ifjúság egészséges szexuális fejlődését sértő vagy veszélyeztető bűncselekmények (természet elleni fajtalanosság, megrontás, kerítés egyik minősített esete, vérfertőzés). 3.) a nemi kapcsolatok társadalmi rendje elleni bűncselekmények (vérfertőzés, üzletszerű kéjelgés elősegítése, kitartottság, kerítés, szeméremsértés).

Változás az 1961. évi V. törvény vonatkozó rendelkezéseihez képest:

Természet elleni fajtalanosság: Jogalkotó immár külön tényállásban, a 199. szakaszban büntette a konszenzuson alapuló homoszexuális cselekményeket, a beleegyezési korhatárt húszról a tizennyolcadik életév betöltésére szállította le. A természet elleni erőszakos fajtalanosság bűncselekménye lényegében nem változott, csupán a büntetési tétel alsó határa emelkedett.

Az igazságügy miniszteri nyilatkozattétel szerint azon tudományos ismereteken alapuló feltételezés indokolja a különbségtételt homo-és heteroszexuális cselekmények között, hogy a fiatalok férfiak szexuális orientációja ebben az életkorban még nem alakult ki teljesen.⁴⁴

199. § Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki ennél fiatalabb, azonos nemű személlyel fajtalanodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

200. § (1) Aki azonos nemű személyt erőszakkal avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanosságra vagy ennek eltérésére kényszerít, vagy védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát használja fel fajtalanosságra, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

Megrontás: A 201. § alapján megrontásért büntetendő életkorától függetlenül az a különemű személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött gyermekkel közöszül,⁴⁵ fajtalanokodásért a nagykorú elkövető felel. A fajtalanosságot azonos, és különemű gyermek sérelmére is el lehet követni. Fajtalanosság a közöszülésen kívül bármely más szexuális cselekmény.⁴⁶

201. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel közöszül, valamint az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét meg nem haladott személlyel fajtalanodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

---

⁴⁴ Hámori Antal: Az ifjúság egészséges erkölcsi fejlődésének, mint társadalmi értéknek a jogi védelme. Magyar Jog. 2003/8.

⁴⁵ BH 1983/1. 1987/426.

⁴⁶ BH 1988/342.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy vele közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

202. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírní, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.⁴⁷

Idézet a törvény indoklásából: „Az életkornak a nagykorúság elérésig a tizenkettedik életév betöltése után is jelentősége van. A kiskorú személyek erkölcsi, nemi fejlődésének ez a szakasza a későbbi életük szempontjából meghatározó jellegű, ezért az ebben a korban őket ért, az egészséges nemi fejlődésüket támadó magatartások sokkal súlyosabb - akár az egész életre kiható - következményekkel járnak, mint a nagykorúak sérelmére elkövetett hasonló cselekmények.

A megrontás alanya mind férfi mind nő lehet. Az életkor azonban más jelentőséggel bír. A törvény két fordulatot fogalmaz meg amelyek, más-más elkövetői magatartásokat pönalizálnak az elkövető életkorától függően. A tizennyolc éven felüli elkövető megrontásért felel akár közösül a sértettel, akár fajtalankodik vele, míg a tizennyolc év alatti elkövető csak a közösülés esetén vonható felelősségre megrontásért”.⁴⁸

Ennek megfelelően a beleegyezéssel történő szexuális cselekmények esetén:

A nagykorú személy részéről: tizennégy év alatti gyermekkorúval mindenfajta szexuális cselekmény tilos, a vele, vagy mással való közösülés, illetve fajtalankodásra rábírás, rábírásra törekvés is. 14-18 év közötti fiatalkorú személlyel a homoszexuális aktus bűncselekmény, a heteroszexuális megengedett.

Fiatalkorú személy részéről: tizennégy év alatti gyermekkorúval heteroszexuális aktus tilos,⁴⁹ a homoszexuális megengedett, ellenben a mással való közösülésre, fajtalankodásra rábírás büntetendő cselekmény.

---

⁴⁷ Complex CD Jogtár. KJK Kerszöv, 2007.

⁴⁸Complex CD Jogtár. KJK Kerszöv, 2007.

⁴⁹ BH 2000/477

Vérfertőzésnél életkori megkötés nélkül büntetendő testvérek között a közösülés, és a természet elleni fajtalanság. Az „egyéb fajtalan” kitétel, az 1961. évi V. törvényhez képest kimaradt. Egyenesági rokonok között, a 203. § a közösülést, és a fajtalankodást határozza meg elkövetési magatartásként, a természet elleni fajtalanságot az 1961. évi V. törvényhez képest nem rendeli büntetni.

203. § (1) Aki egyenesági rokonával közösül vagy fajtalankodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a leszármazó, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

(3) Aki testvérel közösül, vagy természet elleni fajtalanságot követ el, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Idézet a törvény indoklásából: „A vérfertőzés elkövetési magatartásaként a törvény a közösülést és a fajtalankodást határozza meg. A törvény az egyenesági rokonok közötti valamennyi szexuális kapcsolatot büntetni rendeli az⁵⁰ (1) bekezdésben, a testvérek között azonban csak a közösülést és a természet elleni fajtalanságot - (3) bekezdés - vonja a kriminalitás körébe. Természet elleni fajtalanságon mind a férfiak, mind a nők közötti fajtalanságot érteni kell. „⁵¹

2.4 Az 1993. évi XVII. Törvény a Btk. módosításáról

Az indoklás szerint a megváltozott társadalmi-politikai viszonyok végett vált szükségessé a módosítás. A törvény fokozott büntetőjogi oltalmat kíván biztosítani a legvédtelenebbeknek, a gyermekeknek, ezért a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények büntetőjogi fenyegetettségét szigorítja,⁵² valamint új minősítő körülményként iktatja be, ha az áldozat kiskorú. A fajtalanság fogalmát, melyet eddig a miniszteri indoklás tartalmazott, a Btk.-ban helyezi el.

210/A. § (2) E Cím alkalmazásában fajtalanság: a közösülés kivételével minden súlyosan szeméremsértő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál.⁵³

Idézet a törvény indoklásából: „A (2) bekezdés a fajtalanság fogalmát határozza meg. Szeméremsértő cselekményen a passzív alany testét közvetlenül érintő cselekedetről van szó. A cselekmény megvalósulhat oly módon, hogy a passzív alany kénytelen eltérni az elkövető

⁵⁰ BH 1978/465, 1985/135, 1987/426.

⁵¹ Complex CD Jogtár. KJK Kerszöv, 2007.

⁵² BH 1997/158: „a Btk. 198. §-ának (1) bekezdésében meghatározott büntett büntetési tétele azonossá vált az erőszakos közösülés büntetnének az alapesetével, a jogi tárgy azonossága a szemérem elleni erőszak büntette továbbra is beolvad az erőszakos közösülés büntetnébe. A két elkövetési tevékenység (közösülés, fajtalankodás) ugyanis azonos érdeket, a női nemi szabadságot sérti, és így a különböző elkövetési magatartások társadalomra veszélyessége is csak egy vonatkozásban mutatható ki.”

⁵³ Complex CD Jogtár. KJK Kerszöv, 2007.

tevékenységét, de úgy is, hogy az elkövető hatására a passzív alany saját testével kerül nem kívánt kapcsolatba.”

„A tekintetben, hogy mi minősül szeméremsértőnek, az uralkodó társadalmi felfogás nyújt támpontot. E kérdésben nem a passzív alany egyéni felfogása, erkölcsi érzéke a meghatározó. A közfelfogás az utóbbi időben a médiában lezajlott átalakulásnak is köszönhetően toleránsabbá vált egyes, a szexualitást érintő magatartásformákkal. Még olyan magatartásformákat sem tart szeméremsértőnek, amelyekkel esetleg nem ért egyet, azokat rendellenesnek értékeli, de a partnerek közös akaratára tekintettel tudomásul veszi. Ennek akkor van jelentősége, ha a partner az ilyen, egyébként rendellenesnek tartott viselkedésformát elutasítja, hiszen ezáltal az említett magatartás, cselekmény szeméremsértővé válik.

A jogalkotó csupán a súlyos szeméremsértéshez fűzött jogkövetkezményt. További feltétele a fajtalanság megállapításának, hogy a cselekmény a nemi vágy felkeltését, vagy kielégítését szolgálja. E tekintetben közömbös, hogy az elkövető a saját, a passzív alany, vagy egy harmadik személy nemi vágyának felkeltése, kielégítése érdekében cselekszik.”⁵⁴

2.5 Az 1997. évi LXXIII. Tv. Az 1978. évi IV. törvény módosításáról, 195. 195/A. 197. 198. 200. 205. §§

Az új bűnelkövetési formák, megjelenésére reagál a törvény a gyermekpornográfia sui generis tényállásban megjelenítésével, összhangban az 1991. évi LXIV. Törvénnyel kihirdetett, a gyermek jogairól szóló Egyezményvel. A módosítással erőszakos szexuális bűncselekményeknél a tizenkét év alatti életkor minősítő körülményként szerepel, valamint ezután a házassági életközösségen belüli szexuális erőszak is büntethető cselekmény. ⁵⁵

3. Statisztikai kitérő

3.1 OKRI kutatások a 80-as évektől 2007-ig

Münnich István 16 év elbírált erőszakos bűncselekményeinek kriminálstatisztikai vizsgálatát végezte el, megállapításainak lényege, hogy a bűncselekményeket jellemzően a kevésbé kulturált, átlagosnál kedvezőtlenebb szociális helyzetben levő, dominálónan szexuális vágytól vezérelt, jellemzően alkoholos befolyásoltság alatt álló férfiak követték el. A fiatalabb elkövetők fiatal sértettek sérelmére, az érettebb korúak pedig elsősorban közvetlen környezetükbe, vagy családjukba tartozó gyermekkorúak sérelmére követték el a bűncselekményt. ⁵⁶

---

⁵⁴ Uo.

⁵⁵ Uo.

⁵⁶ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987.

A sértettek kor szerinti megoszlása: az esetek közel 50 % tizennégy év alatti gyermek. 34 % tizenöt és tizennyolc év közötti. Összefoglalva, a nemi erkölcs elleni erőszakos bűncselekmények sértettjei jellemzően a húsz év alatti korcsoportból, ebből is nagyobb arányban a gyermekkorúak közül kerülnek ki, valamint korreláció mutatható ki a sértettek életkora és a bűncselekmények minősítése között.

A homoszexuális bűncselekmény sértettje vizsgálatukban minden esetben 12 éven aluli személy volt.

A vizsgált 24-éves időszakban, átlagban évente 526 főt ítéltek el nemi erőszak különféle bűncselekményei megvalósítása végett, ebből a függő helyzetet kihasználva 7,2 %, valamint természet elleni erőszakos fajtalanságot és minősített esetét 6,2 %.⁵⁷ Windt Szandra az 1997 és 2002 között ismertté vált bűncselekmények kriminálstatisztikai elemzése szerint a nemi erkölcs elleni bűncselekményeket döntően férfiak követik el. A megrontás elkövetői is többnyire felnőtt férfiak. Minden ötödik elkövető lépett fel valamelyik rokona ellen. 2002-ben 42 elkövető egyharmada 14 fő a lányát rontotta meg.⁵⁸ Herczog Mária elemzése szerint átlagosan évente 302 esetben követnek el családon belül erőszakos bűncselekményt kiskorú 0-18 éves gyermek sérelmére. A vizsgált időszakban fizikai bántalmazás, lelki abúzus, elhanyagolás, szexuális erőszak, illetve az azokat lefedő büntetőjogi tényállások szerepeltek az ügyészégi aktákban.⁵⁹ Windt Szandra az empirikus vizsgálatról összefoglalja, hogy az OKRI kutatás során elemzett 1478 büntetőügyből, a nemi bűncselekményt 68 esetben követtek el, ami az ügyek 5 %-a, ebből 21 erőszakos közöszülés, 29 szemérem elleni erőszak, 3 természet elleni erőszakos fajtalanság és 15 megrontás.⁶⁰

A kiskorú sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekmények megoszlása típus szerint: a 77 elkövetésből 19 erőszakos közöszülés, 17 kiskorú veszélyeztetése, 15 megrontás, 23 szemérem elleni erőszak, 3 vérfertőzés volt.

---

⁵⁷ Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987.

⁵⁸ Windt Szandra: A családon belüli erőszak statisztikai jellemzői, - az 1997-2002. között ismertté vált bűncselekmények kriminálstatisztikai elemzése. Virág György: Családi iszonyok. A családi erőszak kriminológiai vizsgálata. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Bp. 2005.

⁵⁹ (testi sértés, emberölés, kényszerítés, személyes szabadság megsértése, kiskorú veszélyeztetése, megrontás, erőszakos közöszülés, szemérem elleni erőszak, fajtalanság, újszülött megölése) Herczog Mária: Gyermekbántalmazás a családban. Lásd: Uo.

⁶⁰ Néhány bűncselekmény annak ellenére bekerült a vizsgálatba, hogy azt a hatályos Btk. Nem tartalmazza. Ennek indoka, hogy az adott év aktáiban még szerepeltek és illeszkedtek a kutatás tematikájába. Lásd: Uo.

3.2 Erdősi Sándor tanulmányából⁶¹

A házasság a család és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények száma 2000-től 2005-ig több mint 50%-kal növekedett. Lakosságarányosan vizsgálva a sértetti terhelés a gyermekkorúak esetében a háromszorosáról a négyszeresére, a fiatalok esetében a hat és félszeresről a hatszoros alá csökkent, ami nem jelentős változás. A vizsgált időszakban a tiltott pornográf felvételek nélkül évente 2000-3000 közötti bűncselekményt rögzített a hivatalos bűnügyi statisztika, ennek 85%-át a gyermekek sérelmére követték el.

Nemek szerinti megoszlásban: Az elemzés szerint a férfiak és nők sértetté válásának gyakorisága gyermekkorban közel azonos, a kezdő és záróévet vizsgálva a nők sértetti terhelése 2, 5%-kal nőtt.

A gyermekkorú fiúk sérelmére elkövetett bűncselekmények esetében, ha 2000 a 100%, 2005-re megközelítőleg 150 %-ra, fiatalok esetében 130 % -ra emelkedett.

A gyermekkorú nők esetében 206, fiatalok esetében 150 %.

3.3 IRM statisztikából, 2006-2007.⁶²

Országos összesen	
A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények	
- Ebben az időszakban	15285
- Előző év azonos időszakában	20952
- Előző Időszak %-Ában	73

0-13 éves (gyermekkorú) természetes személy sértett		
- Ebben az időszakban	4568	637
- Előző év azonos időszakában	5276	743
- Előző időszak %-ában	86,6	85,7
14-17 éves (fiatalok) természetes személy sértett		
- Ebben az időszakban	8417	1884
- Előző év azonos időszakában	8394	1572
- Előző időszak %-ában	100,3	119,8

⁶¹Erdősi Sándor: A természetes személyek sérelmére elkövetett bűncselekményekről tanulmány. 2005-2007. www.crimestat.b-m.hu.

⁶² www.crimestat.b-m.hu

Bűnelkövetők által elkövetett IV. A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények	
- Ebben az időszakban	3764
- Előző év azonos időszakában	4065
- Előző időszak %-ában	92,6

3.4 „Egy bűncselekmény is sok” - látencia

A nemi erkölcs elleni bűncselekmények, kiváltképp az erőszakos jellegűek a legsúlyosabb bűncselekmények közé tartoznak, melyet a társadalom erkölcsileg egységesen elítél. Az érintett elemzéseket dolgozatomban szempontjából szükségesnek tartom annak ellenére, hogy az erőszakos nemi erkölcs elleni bűncselekményeket vizsgálják, - mivel azok következtetések levonására adnak lehetőséget.⁶³ Hanvai Csaba azonban óvatosságra int, szerinte a jelenlegi bűnügyi statisztika fontos következtetések levonására nem alkalmas, mivel a bűnözés volumenéről, struktúrájáról, dinamikájáról és területi megoszlásáról nem ad valós képet, véleménye szerint az ERÜBS⁶⁴ alapegysége nem a bűncselekmény és az elkövető, hanem a nyomozás lezárás.⁶⁵

Korinek László által a 80-as években végzett baranyai felmérése szerint a nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél kiemelkedően magas a látencia, 21 esetből 19-et nem jelentettek fel.⁶⁶ Windt Szandra szerint a 2005. évi OKRI kutatások adatai a valóságban valószínűleg jelentősen magasabbak, a látens bűncselekmények miatt, mivel a családon belül elkövetett erőszakos cselekményeknek csak egy kis része kerül feltárára, és még kisebb része rendőrségre, bíróságra. Úgy gondolja, hogy a gyermekek veszélyeztetettségét a minta alapján nem lehet megítélni, a rejtve maradó esetek súlyáról fogalmat alkotni jelenleg nem lehet.⁶⁷ Elek Balázs véleménye szerint a gyermekek sérelmére elkövetett nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél a bírósági ügyek statisztikai adataiból általános és reprezentatív következtetéseket nem érdemes levonni, a magas látencia miatt viszonylag kevés ügy érkezik a bíróságokra. „Mert bár egy ügy is sok”, a bűncselekményeknek az össz-bűnözésen belüli aránya is viszonylag alacsony.⁶⁸

⁶³ Lásd: Vigh József: Kriminológiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

⁶⁴ Egységes Rendőrségi és Ügyészségi Bűnügyi Statisztika.

⁶⁵ A megadott statisztikai adatok az adott évben befejezett nyomozások száma, melyek mögött bűncselekmény gyanúját keltő cselekmények, és annak elkövetésével alaposan gyanúsítható személyek vannak, mivel a bűncselekmény és az elkövető minősítéséhez bírósági döntés szükséges. Hanvai Csaba: A bűnügyi statisztika jelentőségéről, és használhatóságáról. A jelenleg használatos Egységes Rendőrségi és Ügyészségi statisztika rendszerének sajátosságairól. <http://irm.gov.hu>

⁶⁶ Melynek okai kutatásaik szerint elkövető és sértett speciális viszonya, (rokona, jó ismerőse), illetve a szégyen kiemelkedő. Azonos arányban szerepel, a bizonyítás kilátástalansága és a nyomozóhatóságok munkájáról szerzett rossz tapasztalat. Kiseb arányban a cselekményt csekély jelentőségűnek ítélte sértett, vagy igazságszolgáltatáson kívüli út megválasztása volt az ok Merényi Kálmán: A szexuális erőszak. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1987.

⁶⁷ Virág György: Családi iszonyok. A családi erőszak kriminológiai vizsgálata. KJK-Kerszöv. Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 2005.

⁶⁸ Elek Balázs: A gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények büntetőjogi megítélésének egyes gyakorlati kérdései. Börtönügyi Szemle, 4/2000.

A kutatások alapján megállapítható, hogy az ismertté vált bűnözés csak kisebbik hányada a tényleges bűnözésnek, a „jéghegy csúcsa”, azonban az ismert és a látens bűnözés struktúrájában eltér, mert a súlyosabb bűncselekmények, válnak leginkább ismertté, míg a kisebb súlyúak, például az áldozat indítványától függő bűncselekmények nagy része, rejtve marad. Előbbiekből tényként következik, hogy a bűnözés tömegjelenség, az egész társadalmat közelről érinti, ezért a bűnözés elleni harcban nem lehet figyelmen kívül hagyni.⁶⁹ A dolgozat szempontjából tovább gondolva, szintén tényként lehet elfogadni, hogy a szexuális bűncselekmények - figyelembe véve az érintett kutatások eredményeit is, - sértettjévé a gyermekkorúak jóval magasabb arányban válnak, mint ahány eset felderítésre kerül, a bűncselekmények száma növekedik, és a sértetti körön belül a kisleány aránya emelkedik.

4. „de lege lata”

4.1 Vonatkozó Alkotmánybírósági határozatok⁷⁰

Az állam alkotmányos kötelezettségéről, az Alkotmány 67. § (1)⁷¹ bekezdésében biztosított gyermeki jogokról: Alkotmánybíróság álláspontját a gyermekek homoszexuális egyesületi tagságáról szóló 21/1996. határozatában fejtette ki, mely szerint e jogok alapján, az államnak kötelessége a gyermekek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelem és gondoskodás biztosítása. E kötelezettségből következik, hogy az államnak a gyermeket meg kell óvnia az „olyan kockázatvállalásoktól” is, - mivel életkorából következően a választható lehetőségeket és választása következményeit felismerni és értékelni nem képes -, melyek későbbi életére, személyiségére, és társadalmi beilleszkedésére nézve kihatással lehetnek. Gondoskodási és védelmi kötelezettségéből kifolyólag állam, a gyermek alapjog-gyakorlását is korlátozhatja.

A Jobbiztonságról. Alkotmánybíróság 9/1992. határozata alapján: Az Alkotmány 2. § (1)⁷² bekezdése a Magyar Köztársaság alapértékeiként a függetlenséget, a demokráciát, és a jogállamiságot deklarálja. A jogállamiság fogalmi értelmezését Alkotmánybíróság fokozatosan, egy-egy ügy kapcsán fejti ki. Megállapítja, hogy az alapérték sérelme, önmagában is megalapozza valamely jogszabály alkotmányellenességét. Alkotmánybíróság a jogállam nélkülözhetetlen elemének tartja a jobbiztonságot, ezért az állam és a jogalkotó kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a „jog egésze, részterületei, és az egyes jogszabályok világosak, egyértelműek, működésükben kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára”.

⁶⁹ Vigh József: Kriminológiai alapismeretek. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.

⁷⁰ Alkotmánybíróság honlapja. www.mkab.hu

⁷¹ 67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családja, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges. 1949. évi XX. Tv. A Magyar Köztársaság Alkotmányja. Uo.

⁷² 2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam. 1949. évi XX. Tv. A Magyar Köztársaság Alkotmányja. Uo.

A diszkrimináció alkotmányos tilalmáról: Alkotmánybíróság több határozatában is kifejtette az alkotmány 70/A. § értelmét. A 9/1990, és 61/1992 határozata szerint a megkülönböztetés tilalma nem jelenti minden megkülönböztetés tilalmát, arra vonatkozik, hogy az nem sértheti az Alkotmány 54. § (1) foglalt emberi méltóság alapjogát, mindenkit egyenlő méltóságú, egyenlő személyként kell kezelni. A *pozitív diszkriminációról* azt írja, hogy a megkülönböztetés társadalmi egyenlőség céljából, mint társadalmi érdek megengedett, melyet az egyén alkotmányos alapjogai korlátoznak, az elé nem kerülhet. A *jogegyenlőség* értelméről kifejti, hogy az állam „közhatalomként és jogalkotóként kell egyenlő bánásmódban, részesítsen minden személyt, nem különböztethet faj, szín, nem nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni születési vagy egyéb helyzet szerint”. A diszkrimináció alkotmányos tilalmáról megállapítja, hogy nem csak az emberi, illetve alapvető állampolgári jogokra vonatkozik, hanem *kiterjed az egész jogrendszerre* és más jogokra is, ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való jogot. A 21/1990. határozatában kifejti, hogy az Alkotmány 70/A. szakasza az emberi, illetve állampolgári jogok tekintetében tiltja a megkülönböztetést, e rendelkezés, a *jogegyenlőség általános elvét* fogalmazza meg. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése *csak az azonos szabályozási körbe* vont jogalanyok közötti, alkotmányos indok nélkül tett megkülönböztetést tiltja, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy a diszkrimináció tilalma elsősorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésekre terjed ki, azonban, - ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy alapvető állampolgári jog tekintetében történik -, az eltérő szabályozás alkotmányellenes akkor, ha az, az emberi méltósághoz való jogot sérti, vagyis alkotmányellenes a jogalanyok közötti megkülönböztetés, ha a jogalkotó „önkéntesen, ésszerű indok nélkül különböztet azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között”. A 35/1994. határozatában az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés alkotmányellenességről azt írja, hogy a megkülönböztetés vagy más korlátozás akkor alkotmányellenes, ha a sérelem „összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes”. A 34/1992. határozatában az *általános személyiségi jogot* alkotmányos összefüggésében értelmezi, mely szerint „... a jognak nemcsak az egyes személyeket kell egyenlő méltóságú személynek tekinteni és kezelni, hanem magának a személyiségnek a különböző szintjeit és tartalmi vonatkozásait tekintve sem lehet különbséget tenni. Az egyenlő méltóság alapjogán esik csorba, s ezért alkotmányellenes, ha a jog a személyiség valamely rétegét, tartalmi vonatkozását kedvezményezi, fölébe helyezi egy másiknak, illetőleg, ha egyes személyhez fűződő jogok tekintetében tartalmilag kirekesztő szabályozással él.”

20/1999 AB határozat: Az Alkotmánybíróság a Btk. 203. § (3) bekezdésének a „vagy természet elleni fajtalanságot követ el,” szövegrészét alkotmányellenesnek találta, ezért azt megsemmisítette. A törvény a vérfertőzést két különböző törvényi tényállásban, kétféle magatartásban, eltérő szankciókkal határozza meg. Az egyenesági rokonok között minden szexuális aktust tilt, a (3) bekezdésben a vér szerinti testvérek közötti közösülést, és természet elleni

fajtalanságot szankcionálja. AB megállapította, hogy a természet elleni fajtalanság kitétel diszkriminatív, mert a személyek közötti hátrányos megkülönböztetéssel sérti az emberi méltóságot, ami az általános személyiségi joggal függ össze. A megkülönböztetés önkényes azért, mert tárgyilagos mérlegelés szerint nincs ésszerű indoka.⁷³ A különbségtétel alapja egyedül a szexuális irányultság, ami az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése alapján, az „egyéb helyzet” szerinti különbségtételnek számít. Alkotmányellenessége eldöntéséhez azt kell vizsgálni, hogy van-e annak, a „tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű oka”⁷⁴ Alkotmánybíróság megállapította, hogy az általa vizsgált esetben ilyen ok nincs, nem indokolható ésszerűen a különemű testvérek közötti fajtalanság és az azonos nemű testvérek közötti fajtalanság eltérő büntetőjogi megítélése, valamint nem igazolható az sem, hogy eltérő lenne ezek társadalomra veszélyessége.

Dr. Strausz János alkotmánybíró különvéleményében kifejtette, hogy a részleges megsemmisítéssel nem ért egyet, mivel szerinte az indítványozó tévesen értelmezi az Alkotmány diszkrimináció ellenes rendelkezését. Úgy gondolja abból, hogy a különemű testvérek büntetlenül tehetik meg azt, amit az azonos neműek nem, nem következik az, hogy az azonos neműek közötti természet elleni fajtalanság sem legyen büntethető, valamint törvényhozó kompetenciájába tartozik, hogy mikor, és milyen cselekményt nyilvánít büntetendőnek. A sérelmezett megkülönböztetés nem alkotmányos alapjog sérelme, a homoszexuális kapcsolat létesítése nem alkotmány által védett érték. Strausz bíró szerint a megkülönböztetés kizárólag büntetőjogi szempontok alapján történt, ezért az, nem alkotmányos diszkrimináció, ebből következően nem önkényes, és ezért nem sérült az emberi méltóság sem. A megkülönböztetéssel törvényhozó a homoszexuális vérfertőzés társadalomra veszélyességének fokát a hasonló heteroszexuális magatartásokhoz képest magasabbnak tekinti, olyan súlyúnak, mely büntetőjogi fenyegetést tesz szükségessé.

37/2002 AB határozatáról:

Indítványozó bíróság álláspontja szerint a Btk. 199. §-ában meghatározott természet elleni fajtalanság büntette - az Alkotmány 8. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra is tekintettel - az Alkotmány 70/A. §-ába ütközik, „amikor az azonos neműek közötti szexuális kapcsolatot büntetni rendeli, szemben a heteroszexuális kapcsolattal. Mind a heteroszexuális személyek, mind a saját nemükhöz vonzódó személyek azonos méltóságú személyként kezelendők és az ezzel ellentétes rendelkezés a bíróság megítélése szerint alkotmányellenes.” Kezdeményezte annak vizsgálatát is, hogy a Btk. 200. §-ának önálló törvényi tényállásként való megjelenítése az Alkotmány 70/A. § figyelembevételével alkotmányosan indokolt-e, ugyanis a természet elleni erőszak és a szemérem elleni erőszak azonos elkövetési magatartásokat, azonos büntetési tételekkel sújtja; eltérés a

⁷³ 9/1990, 35/1994. AB határozat fejt ki részletesen.

⁷⁴ 35/1994. AB határozat fejt ki részletesen.

bűncselekmények között az, hogy az egyik csak azonos, a másik csak különemű személy sérelmére követhető el.

Fővárosi Bíróság is kezdeményezte a Btk. 199. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alkotmány 70/A. §-ával való ellentéte miatt. A bíróságok hivatkoztak a 20/1999. (VI. 25.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság a szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetést az „egyéb helyzet” szerinti különbségtételnek tekintette.

A Heves Megyei Bíróság kezdeményezte annak vizsgálatát is, hogy indokolt-e a természet elleni fajtalanosság és a megrontás megkülönböztetése az elkövető büntethetőségének magánindítványhoz kötése szempontjából, mivel a két bűncselekmény elkövetési magatartásai az azonos neműek közötti fajtalankodás tekintetében azonosak, csak a sértettek életkora különbözik. Ennek következtében a 14 év feletti és a 14 év alatti sértettek büntetőjogi védelme - az eljárás megindulása szempontjából - nem egyforma, és ez a szabályozás nem ésszerű. Kifejtette, hogy a fiatalabb - így fokozottan védendő - korosztályt csak feltételhez kötötten, míg az idősebb korosztályokat pedig hivatalból védi a törvény, ezért a kevésbé veszélyes cselekmény elkövetője a sértett akaratától függetlenül, a nagyobb veszélyt magában hordozó cselekményt megvalósító személy pedig a sértett, illetve törvényes képviselője döntésétől függően büntethető.

Alkotmánybíróság az európai nemzetközi intézmények releváns állásfoglalásaival kapcsolatosan kifejtette, hogy az Európai Unió szervezeteinek a jelen ügyben releváns dokumentumai az alkotmányosság megítélésében nem jelentenek nemzetközi jogi kötelezettséget, valamint azt, hogy a 20. század utolsó évtizedeit a homoszexuális és a heteroszexuális magatartásokat szankcionáló büntetőjogi rendelkezések egységesítése jellemezte, valamint az álláspontok egységesnek mondhatók abban, hogy a büntetőjogban a szexuális orientáción alapuló rendelkezéseket, ezen belül az eltérően megállapított beleegyezési korhatárokat meg kell szüntetni, mivel azok állam diszkriminatív beavatkozásai a magánéletbe, annak a legintimebb szférájába, azonban „nemzeti államok nagyfokú mérlegelési lehetőséggel rendelkeznek az erkölcs védelme, illetve mások jogainak és szabadságának védelme érdekében az adott társadalomban szükséges eszközökről”.

Az Alkotmánybíróság határozatában kifejtette, hogy gyakorlatában az egész jogrendszerre kiterjedően alkalmazza a diszkrimináció tilalmát, valamint azt, hogy az Alkotmány 70/A. és 54. (1) §§ egymásra tekintettel történő értelmezése és alkalmazása alapján⁷⁵ a diszkrimináció tilalma, nem minden megkülönböztetést tilt, mivel a jogalkotás során figyelembe kell venni az emberek közötti

---

⁷⁵ 54. § (1) „A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.”

70/A. § (1) „A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.” www.mkab.hu

tényleges különbségeket⁷⁶, valamint azt is, hogy a tilalom nem az eredményre, hanem az eljárásra vonatkozik, mivel a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, a jogosultságok, és a kedvezmények elosztását az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembe vételével kell meghatározni.⁷⁷ A megkülönböztetés tilalmába ütközik, ha az adott szabályozási koncepción belül eltérő szabályozás vonatkozik valamely csoportra, és annak alkotmányos indoka nincs.⁷⁸ Az alkotmányos alapjogokat érintő diszkrimináció megállapítására Alkotmánybíróság, a szükségesség/arányosság tesztjét alkalmazza, alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében az ésszerűség mércéjét.⁷⁹ Ésszerűtlen, tehát önkényes az, az egyéb jogra vonatkozó hátrányos megkülönböztetés, ha összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az általános személyiségi joggal, és a korlátozásnak tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű oka nincs.⁸⁰ E megkülönböztetés sérti az emberi méltóság alapját, nem kezeli érintetteket egyenlő méltóságú személyként⁸¹. A diszkrimináció tilalma nem jelenti azonos szabályozási koncepción belül az eltérő szabályozás tilalmát, feltéve, ha az nem önkényes, tehát a megkülönböztetés objektív ismérveken nyugvó, és kellően indokolt kell, legyen. Azt, hogy egy megkülönböztetés ésszerű, vagyis nem önkényes-e eldönthessük, figyelemmel kell lenni a törvény céljára is.⁸²

A szexuális irányultság kérdésével Alkotmánybíróság a gyermekek védelmére vonatkozó állami kötelezettség, és az egyesülési szabadság ütközésének kapcsán,⁸³ mint megkülönböztetés alapja, pedig az azonos neműek közötti házasságkötés, és élettársi kapcsolat elismerésének kérdése,⁸⁴ valamint a Btk. 203. szakaszában vérfertőzőesként meghatározott magatartások alkotmányellenességének vizsgálata során foglalkozott.⁸⁵

A 20/1999. határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szexuális irányultság alapján történő megkülönböztetés az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében megjelölt „egyéb helyzet” szerinti különbségtétel, melynél azt kell vizsgálni, hogy van-e a megkülönböztetésnek „tárgyilagossá mérlegelés szerint ésszerű oka”. Alkotmánybíróság a vizsgált esetben ilyen okot nem talált, megállapította, hogy nem indokolható ésszerűen a különemű testvérek közötti fajtalanság és az azonos nemű testvérek közötti fajtalanság eltérő büntetőjogi megítélése, valamint nem igazolható az sem, hogy eltérő lenne ezek társadalomra veszélyessége. Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Btk. 199. §-a sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését, mert objektív

---

⁷⁶ 61/1992. AB határozat.

⁷⁷ 9/1990. AB határozat. .

⁷⁸ 21/1990. AB határozat.

⁷⁹ 130, 140/1997.

⁸⁰ 35, 197, 200/1994. AB határozat. .

⁸¹ 1, 31, 47/1995. AB. határozat.

⁸² 30/1997 AB határozat .

⁸³ 21/1996 AB Határozat .

⁸⁴ A házasság a nő és a férfi életközösségeként való meghatározása nem diszkriminatív, ugyanakkor két személy tartós életközössége olyan értékeket is megvalósíthat, mely nemüktől függetlenül igényt tarthat jogi elismerésre. 14/1995. AB határozat. www.mkab.hu

⁸⁵ 20/1999. AB határozat.

ismérvek alapján nem igazolható, így önkényes megkülönböztetést tesz a szexuális irányultság szerint az olyan 18 éven felüli személyek között, akik 14-18 év közötti személyekkel beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolatot létesítenek, és szintén az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelme miatt alkotmányellenes a Btk. 200. §-a, mivel nincs a tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű oka annak, hogy a szemérem elleni erőszakot és a természet elleni fajtalanságot elkövetők cselekményét - önmagában a szexuális irányultságuk alapján - a törvényhozó különböző bűncselekménynek minősítse, továbbá annak sem, hogy a cselekmény büntetendőségének magánindítványhoz kötését eltérően szabályozza.

A Btk. 199. § alkotmányosságának kérdésében az Alkotmánybíróság nem a valamely magatartás bűncselekménnyé nyilvánítása vizsgálatánál szokásosan alkalmazott általános alapjogi, ún. „szükségesség/arányosság” teszt alapján döntött, hanem a testvérek közötti fajtalanság büntetendőségének alkotmányossági megítélésénél alkalmazott ún. „ésszerűségi” teszt szerinti elemzést végezte el, melynek eredményeként megállapította, hogy a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható, homogén csoportot alkotnak azok a 18 éven felüli személyek, akik náluk fiatalabb, de a 14. évüket már betöltött személyekkel létesítenek beleegyezésen alapuló szexuális kapcsolatot, majd azt vizsgálta, hogy a büntetéssel fenyegetett magatartás meghatározásakor a törvényalkotó az alkotmányos követelményeknek megfelelően különböztetett-e a 18 éven felüli elkövetők, illetve a 14-18 év közötti sértettek között: mindegyikük szempontjait hasonló figyelemmel és méltányossággal értékelte-e akkor, amikor az egyetértő, kölcsönös beleegyezésen alapuló homoszexuális kapcsolatot büntetni rendelte, a heteroszexuális kapcsolatot viszont nem. Megállapította, hogy e személyek csoportján belül a „...megkülönböztetés kizárólag a 18 éven felüli férfi vagy nő konkrét esetben megnyilvánuló szexuális irányultsága alapján történik.” Alkotmánybíróság határozatában nyomatékosította, hogy a sérelmezett jogszabályok megsemmisítése nem érinti e magatartások büntetendőségét, alkotmányellenesnek csupán a büntetendő magatartások külön törvényhelyben történő meghatározását érinti a Btk. 198. §-tól.

Dr. Kiss László alkotmánybíró párhuzamos indoklásában - elismerve, hogy a természet elleni fajtalanság Btk-beli szabályozása alkalmatlan a cél és az eredmény elérésére - , annak a véleményének ad hangot, hogy az állam alkotmányos gondoskodási kötelezettsége⁸⁶, az alkalmatlan jogszabály megsemmisítése után fennmarad. Véleménye szerint Alkotmánybíróságnak határozatában fel kellett volna erre a figyelmet, mivel annak elmaradás azt a látszatot kelti, hogy már nincs védendő érték és érdek a Btk. 199. § megsemmisítése után.

Dr. Strausz János alkotmánybíró különvéleményében a beleegyezési korhatár kérdéséről szól: Felhívja a figyelmet a korábbi alkotmánybírói határozatokra, mely szerint Alkotmány nem mindenfajta megkülönböztetést tilt. A nem alapvető jogokra vonatkozó, önkényes, emberi méltóságot sértő megkülönböztetés alkotmányellenes. Adott szabályozási koncepción belül egy

⁸⁶ 21/1996. AB határozat fejt ki részletesen.

csoport megkülönböztetése alkotmányosan indokolt kell, legyen. A nemi erkölcs elleni bűncselekményeknél több tényállás is a sértett életkora szerint minősít, a védelem összhangban van az Alkotmány 16. és 67. szakaszaival. Más jogágak rendelkezései is a testi, szellemi, illetve a szexuális érettség szakaszaihoz kapcsolódnak. Jogalkotó a megrontás és a természet elleni fajtalanságnál, a beleegyezési korhatárokat az egész jogrendszerrel összhangban állapította meg. Véleménye szerint a jogalkotó nem önkényesen jutott arra az álláspontra, hogy a 14. életévét betöltött kiskorú heteroszexuális nemi kapcsolat létesítéséről dönthet, mivel már fokozott védelmet e tekintetben nem igényel. A szokványos szexuális hajlamtól eltérő nemi élet esetleges hátrányok vállalásának kockázatával járhat, és megfontolt döntés, kiskorú személytől, belátási képességének teljes birtokában nem lévőként, nem várható el. Az állam Alkotmányos kötelessége a fiatalkorúakat megvédeni az olyan kockázatvállalástól, melynek következményei később kedvezőtlenül befolyásolhatják életét, társadalmi beilleszkedését. Az elkövetők felelősségre vonása nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, az Alkotmányból kiskorúakkal történő fajtalankodásra jogosító alapvető jog nem vezethető le. Véleménye szerint addig, amíg a tudomány nem bizonyítja, „... hogy a Btk. 199. § - ában megjelenő védelem indokolatlan és hiábavaló, a tudomány bizonytalansága ebben a kérdésben a védendő ifjúság oldalán és javára értékelendő”. Kihangsúlyozza, hogy nem önkényes a szabályzás, mely adott helyzetben a fiatalkorú védelmét helyezi előtérbe.

4.2 A Btk hatályos⁸⁷ szakaszai a nemi erkölcs elleni bűncselekményekről

Hatályos Büntető törvénykönyvünk a 197, 198. §§-ban a nemi szabadság, valamint ha gyermek sérelmére követik el, az ifjúság egészséges nemi fejlődése elleni támadásokat rendeli büntetni. A két tényállás csak annyiban különbözik egymástól, hogy az erőszakos közösülés passzív alanya elkövetőtől csak különböző nemű, a szemérem elleni erőszak esetén azonos és különemű személy is lehet, mely az elkövetési magatartás - közösülés és fajtalanság- fogalmi különbözőségéből adódik.

Erőszakos közösülés

197. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerít, vagy más védekezésre, illetőleg akaratnyilvánításra képtelen állapotát közösülésre használja fel, büntetett követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel közösülésre kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen közösülnek.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti erőszakos közösülés a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

Szemérem elleni erőszak

---

⁸⁷ Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium honlapja. <http://irm.gov.hu>

198. § (1) Aki mást erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanságra, vagy ennek eltérésére kényszerít, vagy másnak a védekezésre, illetőleg akarattnyilvánításra képtelen állapotát fajtalanságra használja fel, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) az erőszakkal, avagy az élet vagy testi épség ellen irányuló közvetlen fenyegetéssel fajtalanságra, vagy ennek eltérésére kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be,

b) a sértett az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll,

c) a sértettel azonos alkalommal, egymás cselekményéről tudva, többen fajtalankodnak.

(3) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) bekezdés a) pontja szerinti szemérem elleni erőszak a (2) bekezdés b) vagy c) pontja szerint is minősül.

A 201. 202. §§ a 9-10 oldalon már kifejtésre kerültek. Változás csupán annyi, hogy jogalkotó az Unió jogharmonizációs törekvések érdekében új tényállásként ez évben iktatta be a 202/A. §-át, a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelemről szóló tanácsi kerethatározatnak megfelelően, valamint a tiltott pornográf felvétellel való visszaélés rendszertanilag, és tényállásában is módosult: jogalkotó a nemi erkölcs elleni bűncselekmények Cím alá, a 204. szakaszába helyezte át, a tényállás módosításával világosabb, egyszerűbb, és áttekinthetőbbé vált. A vérfertőzés bűncselekménye a 10 és 16. oldalon kifejtésre került.

Megrontás

201. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személlyel közösül, valamint az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét meg nem haladott személlyel fajtalankodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírni, hogy vele közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

202. § (1) Aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra bír rá, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennegyedik életévét be nem töltött személyt arra törekszik rábírni, hogy mással közösüljön vagy fajtalankodjék, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig, illetőleg egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1), illetőleg a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény sértettje az elkövető hozzátartozója, avagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

202/A. § Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személlyel ellenszolgáltatás fejében közösül vagy fajtalankodik, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Vérfertőzés

203. § (1) Aki egyenesági rokonával közösül vagy fajtalankodik, büntettet követ el, és egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Nem büntethető a leszámazó, ha a cselekmény elkövetésekor tizennyolcadik életévét nem töltötte be.

(3) Aki testvérével közösül, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Btk. 204. §-a és alcíme helyébe a következő alcím és rendelkezés lép:

"Tiltott pornográf felvétellel visszaélés

204. § (1) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt megszerez, tart, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt kínál, átad vagy hozzáférhetővé tesz, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről vagy személyekről pornográf felvételt készít, forgalomba hoz, azzal kereskedik, illetőleg ilyen felvételt a nagy nyilvánosság számára hozzáférhetővé tesz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A (3) bekezdés szerint büntetendő, aki pornográf jellegű műsorban tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt vagy személyeket szerepeltet.

(5) Két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki a (3)-(4) bekezdésben írt bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(6) Nem büntethető, aki tizennegyedik életévét meghaladott, de tizennyolcadik életévét be nem töltött személyről annak beleegyezésével, saját használatra készít vagy tart pornográf felvételt. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a tizennegyedik életévét meghaladott, de tizennyolcadik életévét be nem töltött személy az elkövető hozzátartozója, vagy az elkövető nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt áll.

(7) E § alkalmazásában

a) felvétel: a videó-, film-, vagy fényképfelvétel, illetőleg más módon előállított képfelvétel,

b) pornográf felvétel: a nemiséget súlyosan szeméremszéttő nyíltsággal kifejező, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló ábrázolás,

c) pornográf jellegű műsor: a nemiséget súlyosan szeméremszéttő nyíltsággal ábrázoló, célzatosan a nemi vágy felkeltésére irányuló cselekvés.

Magánindítvány

209. § A 197. § (1) bekezdésében, a 198. § (1) bekezdésében, valamint a 201. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott bűncselekmények csak magánindítványra büntethetők, kivéve ha azokkal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövetnek.

Értelmező rendelkezés

210. § A 197-198. § és a 200. § alkalmazásában a tizenkettedik életévét be nem töltött személyt védekezésre képtelennek kell tekinteni.

210/A. § (1) Üzletszerű kéjelgést folytat az, aki rendszeres haszonszerzésre törekedve közösül vagy fajtalanodik.

(2) E Cím alkalmazásában fajtalanosság: a közösülés kivételével minden súlyosan szeméremszéttő cselekmény, amely a nemi vágy felkeltésére vagy kielégítésére szolgál.

III. „Sum.”

„Jogszociológiai aspektusok”⁸⁸

⁸⁸A cím Dr. Hámori Antaltól: Az ifjúság egészséges erkölcsi fejlődésének, mint társadalmi értéknek a jogi védelme. (Jogszociológiai aspektusok). Magyar Jog. 2003/8. szám.

Minden kor társadalma elítéli, alkotmány védi, a büntetőjog szankcionálja az ifjúság, ezen belül is kiemelten, a gyermekkorúak egészséges nemi fejlődését támadó magatartásokat. Egységesnek mondhatók az álláspontok, hogy a tizenégy éven aluli gyermek fejlődésére károsan hat még a beleegyezésével történt szexuális cselekmény is⁸⁹. A büntetőjogi fogalmak, a tényállások, és azok értelmezései szükségszerűen, a társadalmi gazdasági politikai változások következtében folyamatosan változnak, újak keletkeznek, bővíhetnek, egyszerűsödhetnek, vagy ha idejüket múltakká válnak, megszűnnek,⁹⁰ Pozitív irányú változásként, nemzetközi szerződések hatására a gyermekek jogai előtérbe kerültek, védelmük fokozódik. Egyes nemi erkölcs elleni bűncselekmények tényállásai korábban élesen elhatárolták egymástól az azonos, vagy csak különeműek között elkövethető magatartásokat. Tendenciaként a homoszexualitással szembeni tolerancia növekszik, a megkülönböztetés mind a társadalom erkölcsi felfogásában, és a büntetőjogban is eltűnő félben van.⁹¹ Összességében a társadalmi változások hatására, a közgondolkodásban az erkölcsről kialakult eddigi felfogás átalakult, hatása a „jog”-ban is tükröződik. Az egyes szexuális magatartásformákkal szembeni tolerancia azonban káros hatással van a kiskorúak egészséges erkölcsi fejlődésére, büntetőjogi védelmük fellazulni, gyengülni látszik.⁹² Ezzel párhuzamosan a nagyobb időintervallumot átfogó statisztikák alapján látható, hogy a gyermekek ellen elkövetett szexuális jellegű bűncselekmények száma növekszik, valamint közel azonos arányban válnak áldozattá a kislányok és a kislányok. Ezért, védelmük érdekében szükséges lenne, mindkét nemre vonatkozólag minden szexuális cselekményt átfogó szabályzás. Az 1961. évi V. törvény a nemi erkölcs elleni bűncselekmények vonatkozó szakaszai megalkotásával jogalkotó célja a gyermekek és az ifjúság teljesszámú büntetőjogi védelemben részesítése volt. Jogalkotó a közösülés, a fajtalanság, és a természet elleni fajtalanság fogalomkörével operálva valósította meg e célját. A szabályzás és a koncepció egységes volt, a jogszabályok alkalmasak voltak a céljuk megvalósítására.

1. Vérfertőzésről:

Arra a kérdésre, hogy sérti-e a Btk. 203. (3) bekezdése jelenlegi állapotában az Alkotmány 70/A. § -ban megfogalmazott diszkrimináció tilalmát, és az 54. § (1) bekezdésben megfogalmazott emberi méltósághoz való jogot, azt a következtetést kell levonnom, hogy igen. A tényállás a

---

⁸⁹ Idézet a törvény indoklásából: „... a kiskorú személyek erkölcsi nemi fejlődésének ez a szakasza későbbi életük szempontjából meghatározó jellegű, ezért az őket ért, egészséges nemi fejlődésüket támadó magatartások sokkal súlyosabb, akár egész életre kiható következményekkel járnak, mint a nagykorúak sérelmére elkövetett hasonló cselekmények.” Complex CD Jogtár, KJK Kerszöv, 2007.

⁹⁰ Lásd például gyermekpornográfia új tényállásként a Btk. 1997. évi módosításától szerepel.

⁹¹ 14/1995. AB határozat Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 578/G. § alkotmányellenességéről. www.mkab.hu.

⁹² Dr. Hámori Antal :Az ifjúság egészséges erkölcsi fejlődésének, mint társadalmi értéknek a jogi védelme. (Jogsociológiai aspektusok). Magyar Jog. 2003/8. szám.

részleges megszüntetés következtében jelenleg csakis a heteroszexuális testvérpárokat fenyegeti büntetéssel a homoszexuális testvérpárokat nem, mivel a közösülés fogalma különmemű személyek közötti szexuális aktusokra vonatkozik, így nem képez bűncselekményt az azonos nemű testvérek közötti szexuális aktus.

Alkotmánybíróság határozataiban többször is kifejtette, hogy az alkotmány diszkriminációt tiltó rendelkezése elsősorban az emberi, és az alapvető jogokra vonatkozik, a jogegyenlőség azt jelenti, hogy a „... jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azaz az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba...” Kifejtette azt is, hogy az egyéb jogra vonatkozó hátrányos megkülönböztetés akkor alkotmányellenes, ha az, alapjog sérelmével függ össze, „...végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával, és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes.”⁹³ Meghatározása szerint, azonban a diszkrimináció tilalma nem jelenti a megkülönböztetés teljes tilalmát, az, hogy egy szabályzási koncepción belül önkényes-e a megkülönböztetés, az dönti el, hogy „objektív ismérveken” nyugszik-e, és „kellően indokolt” -e. Alkotmánybíróság a 20/1999. határozatában a szexuális irányultság szerinti különbségtételt, az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütköző, „egyéb helyzet” szerinti különbségtételnek nyilvánította, alkotmányellenesség szempontjából azt kell vizsgálni, hogy van-e annak „tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű oka”⁹⁴. Az ésszerűség, vagyis hogy a megkülönböztetés nem önkényes-e eldöntésének vizsgálatánál a törvény céljára is figyelemmel kell lenni.⁹⁵ A 21/1996. (V. 17.) határozat indokolásában a vérfertőzés megbüntetésének szükségességéről: „Általános jelenség, hogy a nemi erkölcs egyes részei - éppen az erkölcsi pluralizmus elismerésével - a jogi szankcionálásból kikerülnek. Kétségtelen viszont, hogy a büntetőjog a nemi erkölcs területén (is) meghúzza azt a szélső határt, amelynek áthágását a társadalom már nem tűri el. (...) A nemi erkölcs szempontjából sem lehet kérdésesnek tekinteni például a vérfertőzés megbüntetését, noha elméleti cikkek már éppúgy megkérdőjelezték ezt, mint - a „gyermeki szexualitás jogait”.

Alkotmány:

15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.

16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.

54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.

67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.

70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj,

⁹³ 35/1994. AB határozat. www.mkab.hu. L. bővebben a 15. oldaltól.

⁹⁴ Uo.

⁹⁵ 20/1999. AB határozat. Uo.

szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

Jogalkotó eleget téve házasság, család, ifjúság védelmére vonatkozó alkotmányos kötelezettségének, a vérfertőzés törvényi tényállásában szándéka szerint: az (1) bekezdésben az egyeneságbeli rokonok között mindenfajta szexuális cselekményt, a (3) bekezdésben a testvérek között szűkebb elkövetői körre korlátozva, csupán a közösülést, és a fajtalanság különös esetét, a természet elleni fajtalanságot tiltja. E magatartásokat tartja olyan súlyú cselekményeknek, hogy azokat büntetőjogilag fenyegetse. Törvényhozó a homoszexuális vérfertőzés súlyát, társadalomra veszélyességének fokát is olyan súlyúnak tekintette a törvény megalkotásakor, hogy szükségesnek látta büntetőjogi szankcióval sújtani. A megkülönböztetés büntetőjogilag szükséges volt. Fentiekből következik, jogalkotó célja a testvérek közötti vérfertőzés tényállásában nem csupán a közösülés megbüntetése volt.⁹⁶

Alkotmánybíróság 20/1999. határozatával, mivel alkotmányellenesnek találta a „természet elleni fajtalanság” kitélt, azt megsemmisítette, azonban a részbeni megsemmisítés következtében a jogszabály hiányossá,⁹⁷ alkalmatlanná vált eredeti céljának megvalósítására, ezért az, sérti a jogállamiságból levezethető jogbiztonságot.⁹⁸ A tényállás jelenleg szexuális irányultság szerint, ebből következően „egyéb helyzet szerint” megkülönböztet. Tekintettel a törvény eredeti céljára a megkülönböztetés - mivel annak ésszerű oka nincs,- „önkéntes”.

Alkotmánybíróság a 21/1996. (V. 17.) AB határozatában hangsúlyozza, hogy a bűncselekmények megállapítása törvényhozói kompetencia, s így a „demokratikus többségi vélemény - és érzület - érvényesülésének tere”, valamint azt, is, hogy Alkotmánybíróság jogosultsága nem terjed ki arra, hogy jogalkotót új bűncselekményi tényállások megállapítására kötelezze, sem arra, hogy különös részi tényállások részleges megsemmisítésével, addig nem büntetett magatartásokat büntetendővé tegyen, azonban köteles a jogszabályt megsemmisíteni, ha az alkotmányba ütközik.

Alkotmánybíróság jogosultsága⁹⁹ kiterjed a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására, határidő kitűzésével jogalkotó figyelmét felhívhatja, hogy tegyen eleget szabályzási kötelezettségének. Jogalkotó Alkotmánybíróság felhívása nélkül is köteles az alkotmányellenes helyzetet megszüntetni.¹⁰⁰

⁹⁶ BH 1341/2004. „A főügyészség érvelése helytálló, a Legfelsőbb Bíróság azzal mindenben egyetért; az az értelmezés, amelynek eredménye nyilvánvalóan ellentétes a törvény céljával és az ésszerűséggel, csak téves lehet.” Complex CD Jogtár, KJK Kerszöv, 2007.

⁹⁷ 37/1992, 22/1995. AB határozat. L.bővebben 15. oldaltól.

⁹⁸ 9/1992. AB határozat. Uo.

⁹⁹ Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. Törvény 49. §.

¹⁰⁰ A 4/1999. Alkotmánybírósági határozat alapján: ha jogalkotó nem tesz eleget jogszabály alkotási kötelezettségének, vagy ha az alkotmányellenes helyzet - a jogi szabályozás iránti igény - annak nyomán állott elő, hogy az állam jogszabályi úton avatkozott bizonyos életviszonyokba és ezáltal az állampolgárok egy csoportját megfosztotta alkotmányos jogai érvényesítésének lehetőségétől, illetve ha az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú

2. A megrontásról

Az 1978. évi IV. megalkotásakor jogalkotó a korábbi fogalmi rendszeren nem változtatva vonatkozó szakaszaiban a korábbi szabályzástól eltért abban, hogy a megrontás bűncselekményéből elhagyta a 12-14 év közötti gyermekek védelmét a tekintetben, hogy csak a nagykorú személy fajtalan cselekményét rendeli büntetni megrontásként, a 14-18 év közötti személy büntetlenül fajtalanokodhat a 12-14 év közötti gyermekkorúval. A közösülésnél, változatlanul fenntartotta a 14. életév betöltését. Ellenben, ha a fiatakorú személy, felbujtásszerű - enyhébben megítélendő - cselekményt tanúsít, vagyis a gyermekkorút mással való közösülésre, fajtalanságra bír rá, bűncselekményt követ el.

Jogalkotó kompetenciájába tartozik, hogy mikor, mely magatartásokat rendel büntetéssel fenyegetni, - mint már Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette-, azonban adott szabályzási koncepción belül, a megkülönböztetésnek alkotmányosan igazoltnak kell lennie.

Alkotmány által védett érték a gyermekek testi, szellemi, és erkölcsi fejlődése. A megrontás törvényi tényállásának védett jogi tárgya a gyermek egészséges nemi fejlődése. Az Alkotmány tiltja a diszkriminációt.

A fajtalanság fogalmát a már idézett 210/A. § határozza meg. Jogalkotó álláspontjaként azt kell látnom, hogy a közösülést súlyosabb cselekménynek ítéli meg, mint a fajtalanságot, amely elfogadható lenne, ha nem tartozna a fogalomkörbe a homoszexuálisok közötti szokásos nemi aktus. Köztudomással bír, hogy a coitus analis következménye egészségre kiható károsodás is lehet. A túl korán megkezdett nemi élet hátrányos volta a gyermek egészséges fejlődésére, a homoszexualitásra is vonatkozik.

Meglátásom szerint jogalkotó e jogszabály megalkotásával nem tett teljes mértékben eleget az Alkotmány 67. § (1) bekezdéséből folyó védelmi és gondoskodási kötelezettségének, és ezzel a mulasztásával alkotmányellenes helyzetet idézett elő¹⁰¹. Az, hogy egy bizonyos gyermekcsoportot indokolatlanul megkülönböztetve nem részesít védelemben, , Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütköző diszkrimináció.

---

jogszabályi rendelkezés hiányzik. www.mkab.hu

¹⁰¹ 4/1999. AB határozat. L. fentebb.

3. Dr. Blaskó Béla¹⁰², Dr. Nagy Ferenc - Dr. Szomora Zsolt¹⁰³ cikkéről

Dr. Blaskó Béla a jogbiztonság érdekében száll síkra a közösülés törvényben való megfogalmazása mellett, főként azzal indokolva, hogy egyrészt kizárásos alapon kell meghatározni a fajtalanság fogalmához képest, másrészt alkotmányosan aggályos, mert a biológiai fogalmától eltérő a büntetőjogi használata. Az egységes és állandó, évszázados jogalkalmazói és dogmatikai értelmezéstől való eltérést ellenzi, szorgalmazza a két fogalom egyértelmű elkülönítését, mellyel a közösülés fogalmának kiterjesztését nem különemű személyekre is, szeretné elkerülni. Nem tartja szükségesnek a szemléletváltást, azért, mert az állam a jogalkalmazás során csak ott különböztet nők és férfiak között, ahol biológiailag indokolt. Véleménye szerint az erőszakos közösülés passzív alanya ismét csakis nő kellene legyen, a férfiak sérelmére elkövetve ugyan-e cselekmény a szemérem elleni erőszak tényállásába kellene tartozzon.

Nagy egyetértéssel olvastam Dr. Nagy Ferenc - Dr. Szomora Zsolt cikkét. Az írók kifejtik, hogy a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények esetében, mind jogalkotó, mind Alkotmánybíróság részéről bekövetkező változtatások bontották meg a büntetőjogi szabályzás koherenciáját, joghézagokhoz vezettek, melyek a jogalkalmazási gyakorlatban is nehézségeket okoznak. Véleményük szerint szükséges az alapvető személet-változtatást eredményező módosítás, különösen az erőszakos közösülés, szemérem elleni erőszak és a megrontás esetében, és ugyanígy elkerülhetetlenek, szükségesnek a Csemegi-kódex óta létező, jelenlegi fogalmi rendszer változtatását. A cikk a nemi erkölcs elleni bűncselekmények körében 11 európai ország vonatkozó szabályzását mutatja be, bizonyos kiemelt szempontok szerint. Dolgozatom szempontjából jelentősége még annak van, hogy Oroszország és Ukrajna kivételével a szabályzások szexuális irányultság szerint nem különböztetnek, ennek megfelelően azoknál az erőszakos nemi bűncselekményeknél, melyekben ilyen különbségtétel nincs, a büntetni rendelt szexuális magatartás megnevezése általában közösülés. Összefoglaló elnevezésként Olaszországban, vagy közösülés és ahhoz tartozó hasonló nemi cselekvés, mint például Ausztria, Svájc, és Svédországban. Megkülönböztetnek behatolást, és más nemi cselekményt, például Spanyolország, Franciaországban. A megrontás bűncselekményét Spanyol ország, és Franciaország kivételével büntetni rendelik, a beleegyezési korhatárok 14-és 16 év között váltakoznak. A vérfertőzés megítélése változatos, öt országban nem, és öt országban büntetik, ebből Olaszország csak a felmenő által a 16 év alatti lemenőjével, Lengyelország, Ausztria, Svájc és Svédország pedig hasonlóan hatályos jogunkhoz, egyeneságbeli rokonok, és testvérek között is bünteti, de csak a közösülést.

¹⁰² Dr. Blaskó Béla: Közösülés- „Paradigmaváltás”? Györgyi Kálmán-jubileum. 2004.

¹⁰³ Dr. Nagy Ferenc-Dr. Szomora Zsolt: A házasság, a család, az ifjúság, és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet) Delege ferenda. Büntetőjogi Kodifikáció, 1/2004.

4. „de lege ferenda” gondolatok

A közösülés fogalmának törvényben meghatározása, véleményem szerint is jobban szolgálná a jogbiztonságot. A fogalmi szemléletváltozást azonban szükségesebb, sürgősebb feladatnak látom, tekintettel a jelenlegi szabályzás érintett hiányosságaira. Úgy gondolom, hogy a hiányosságok nagy része a nemi erkölcs elleni bűncselekmények körében „paradigmaváltás”-sal kiküszöbölhető lenne.

A homoszexualitás, az azonos neműek közötti közösülés, a nemi vágy kielégítésének egyik módja úgy, mint a heteroszexualitás, mindig is létezett. Természetesen minden kor másként ítélte és ítéli meg. Visszagondolva, a fogalomtörténetre, jogalkotók a történelem során nem véletlenül különböztették meg a közösülést, a természet elleni fajtalanságot az egyéb fajtalan cselekményektől. Az akkori társadalmi viszonyoknak, erkölcsi elvárásoknak megfelelően így tudták a nemi erkölcs elleni bűncselekmények esetében a jogi tárgy védelmét biztosítani. A megkülönböztetés nők és férfiak között történetileg indokolt, és szükségszerű volt. A természet elleni fajtalanság az azonos neműek közötti „közösködést”, a nemi aktust takarta. A fajtalanságot kezdetben csak különemű személy sérelmére lehetett elkövetni. A változások során nyerte azon értelmét is, hogy a fajtalanság különös esete, csak azonos neműek közötti szexuális cselekmény, amíg diszkriminatív volta miatt el nem tűnt hatályos jogunkból. Bár nem hiányzik, mégis űrt hagyott maga után. A jogtörténet, a gyakorlat sem igazolja, hogy pusztán tradicionális okokból, mereven ragaszkodnunk kellene fogalom meghatározásokhoz, és ha a változások szükségessé teszik, akkor azon ezen okokból ne változtassunk. Visszaülva Nagy Ferenc-Szomora Zsolt európai kitekintésére, látható, hogy azok az államok, melyekben szexuális irányultság szerinti megkülönböztetés nincs, nem ragaszkodnak mereven a közösülés csak különeműek között elkövethetőségéhez. Semmiképpen sem azt szorgalmaznám, hogy a közösülést olvassuk össze a fajtalanság fogalmával, hanem csupán a közösülést, és az azonos neműek közötti közösülést látom büntetőjogi szempontból azonosnak. Beláthatónak gondolom, hogy a homoszexuális nemi aktus, valamint a közösülés, minden szempontból súlyosabb, mint bármely más szexuális indíttatású cselekmény.

Dr. Blaskó Béla dolgozatában olvasott javaslat véleményem szerint visszalépést jelentene, ha az erőszakos közösülés sértettje ismét csak nő lehetne, ugyanazon diszkriminatív, alkotmányellenes helyzet jönne létre, mint a törvénymódosítás előtt. Jogalkotó a törvénymódosítással azt a véleményét fejezte ki, hogy ez esetben nem szükséges a férfiak és nők közötti biológiai megkülönböztetés. Jogalkotó szándéka szerint csak ott, és ahol feltétlenül szükséges, különböztet, ha mégis előfordul diszkrimináció, Alkotmánybíróság közbelép.

IV. Irodalomjegyzék

Merényi Kálmán	A szexuális erőszak	Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp. 1987
Virág György	Családi iszonyok,	KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Bp.

	A családi erőszak kriminológiai vizsgálata	2005
Nagy Ferenc	A Magyar Büntetőjog Különös Része	Korona Kiadó Bp. 2000
Rózsa János	Szexuális Bűnözés	Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Bp. 1977
Kiss Norbert Hollán Miklós Gellér Balázs	A Büntető Törvénykönyv Magyarázata II. kötet Különös rész (1)	Magyar Hivatalos Közlöny Kiadó
Dr. Eröss László	Furcsa párok	Dr. Eröss László Bp. 1984
Oláh Tamás	Fejezetek a szexualitás történetéből	Gondolat Kiadó Bp. 1986
Elek Balázs	A gyermekek sérelmére elkövetett szexuális bűncselekmények büntetőjogi megítélésének egyes gyakorlati kérdései.	Börtönügyi Szemle 4/2000
Blaskó Béla	Közösülés- „Paradigmaváltás”?	Györgyi Kálmán-jubileum 2004
Hámori Antal	Az ifjúság egészséges erkölcsi fejlődésének, mint társadalmi értéknek a jogi védelme	Magyar Jog 2003/8
Dr. Gál István László	Szemponatok a nemi erkölcs elleni bűncselekmények új szabályozásához	Büntetőjogi Kodifikáció 4/2002
Dr. Nagy Ferenc Dr. Szomora Zsolt	A házasság, a család, az ifjúság, és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet) Delege ferenda	Büntetőjogi Kodifikáció 1/2004
Erdősi Sándor	A természetes személyek sérelmére elkövetett bűncselekményekről tanulmány 2005-2007	www.crimestat.b-m.hu
Hanvai Csaba	A bűnügyi statisztika jelentőségéről, és használhatóságáról. A jelenleg használatos Egységes Rendőrségi és Ügyészeti statisztika rendszerének sajátosságairól.	http://irm.gov.hu
Vigh József	Kriminológiai alapismeretek	Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998.
Mezey Barna	Magyar Jogtörténet	Osiris kiadó Budapest, 2004.
AB határozatok		www.mkab.hu
Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium honlapja		http://irm.gov.hu

